SEC BA III- 2024-25 POLITICAL SCIENCE

Research Methodology in Political Science

MCQ Question Bank- D.S. Kshirsagar (9970975264)

<u>MODULE: 1</u> RESEARCH METHODOLOGY

१. सामाजिक संशोधन ही ………… प्रक्रिया आहे.

- बौद्धिक

२. एकत्रित राहणाऱ्या लोकांच्या जीवनातील क्रियाशील अंतर्भूत प्रक्रियांचे संशोधन म्हणजे ………. होय.

- सामाजिक संशोधन

३. सामाजिक घटना व समस्या याबाबत नवीन ज्ञान प्राप्त व्हावे म्हणून केलेल्या क्रमबद्ध संशोधनाला ………… संशोधन म्हणतात.

- सामाजिक

४. नीतिशास्त्र, तर्कशास्त्र व सौंदर्यशास्त्र ही ………… शास्त्रे आहेत.

- आदर्शवादी

५. समाजशास्त्रीय संशोधनामध्ये ………. समूहाच्या संबंधाच्या अध्ययनाचा समावेश होतो.

- मानवी

६ . सामाजिक संशोधन ही सतत चालणारी पद्धतशीर व ………… प्रक्रिया आहे.

- वैज्ञानिक

७ . सामाजिक संशोधनाद्वारे ………… तपासला जातो.

- कारणकार्य संबंध

८. संशोधन म्हणजे नवीन ज्ञान प्राप्त करून घेण्यासाठी केलेले पद्धतशीर प्रयत्न होय असे ………… यांनी म्हंटले आहे.

- रेडमेल आणि मोरी

९. वैज्ञानिक पद्धतीच्या आधारे सामाजिक घटनांच्या संबंधात नवीन ज्ञान प्राप्ती आणि जुन्या ज्ञानाचे परीक्षण केले जाते तेव्हा त्यास………… संशोधन असे म्हणतात.

- सामाजिक

१०. ………… चा समावेश सामाजिक शास्त्रांच्या संशोधनात होतो.

- राज्यशास्त्र

११. सामाजिक संशोधनामुळे………… ज्ञानाची प्राप्ती होते. .

- वैज्ञानिक व तर्कशुद्ध.

१२. सामाजिक संशोधन ………… विकासाला पोषक असते.

- सामाजिक व राष्ट्रीय

१३. एकत्रित राहणाऱ्या लोकांच्या जीवनातील क्रियाशील अंतर्भूत प्रक्रियांचे संशोधन म्हणजे सामाजिक संशोधन होय असे ……….. यांनी म्हंटले आहे.

- बोगार्डस

१४. सामाजिक संशोधनामुळे………… नाश होतो.

- अज्ञानाचा

१५. सामाजिक संशोधन समाजिक ………… सहायक ठरते.

- नियोजनास

१६. सामाजिक संशोधनामुळे ………… शस्त्रांचा विकास होतो.

- सामाजिक

१७. सामाजिक संशोधनामुळे सामाजिक………… करण्यास मदत होते.

- नियंत्रण

१८. ऐतिहासिक दस्तेवज, संदर्भ आणि माहितीच्या आधारे केलेल्या संशोधनाच्या पद्धतीला ………… संशोधन म्हणतात.

- ऐतिहासिक

१९. ………… संशोधन पद्धतीद्वारे ऐतिहासिक घटनांच्या संदर्भात उपयुक्त माहिती प्राप्त होते.

- ऐतिहासिक

२०. ………… हा ऐतिहासिक घटनावर प्रभाव टाकणारा प्रमुख घटक आहे.

- शासन

२१. ऐतिहासिक संशोधनात माहिती संकलनात ………… स्त्रोतांचा उपयोग करण्याची प्रवृत्ती अधिक असते.

- दुय्यम

२२. सामाजिक संशोधनाचे संख्यात्मक व ………… प्रकार आहेत.

- गुणात्मक

२३. संशोधन………….म्हणजे संशोधन योजना होय.

- आराखडा

२४. ………….म्हणजे अशी योजना कि ज्यामध्ये आवश्यक माहितीचे संकलन व विश्लेषण करण्याबाबतची प्रक्रिया व पद्धती निश्चित केलेली असते.

- संधोधन आराखडा

२५. संशोधनाचा ………….संशोधन विषयाच्या निवडीपासून होतो.

- प्रारंभ

२६. संशोधन आराखडा म्हणजे संपूर्ण संशोधनाची एक …………. असते.

- रूपरेषा

२७. ………… ही संशोधांची पहिली पायरी आहे.

- समस्यासुत्रण

२८. संशोधन समस्या म्हणजे निराकरणासाठी समोर आलेला………… होय.

- प्रश्न

२९. संशोधन समस्या हे प्रश्नवाचक ………… होय.

- विधान

३०. कोणते प्रश्न अजून सुटले नाहीत? याचा विचार ……….. च्या निर्धारणात केला जातो.

- संशोधन समस्या

३१. ……….. म्हणजे ज्याच्या आधारे संशोधन कार्य करता येते असा कामचलाऊ विचार होय.

- गृहीतक

३२. गृहीतक म्हणजे ज्याच्या आधारे संशोधन कार्य करता येते असा कामचलाऊ विचार होय, असे ……….. यांनी म्हंटले आहे.

- पोलीन यंग

३३. परीक्षण केल्या जाणाऱ्या विधानास ……….. असे म्हणतात.

- गृहीत कृत्य

३४. परीक्षण केल्या जाणाऱ्या विधानास गृहीत कृत्य म्हणतात, असे ……… यांनी म्हंटले आहे.

- बोगार्डस

३५. ……… हे गृहीतकृत्याचे एक महत्वाचे वैशिष्टे आहे.

- स्पष्टता

३६. संशोधनाची ……… निश्चित करण्यासाठी गृहीतक आवश्यक असते.

- दिशा

३७. संशोधन समस्येची व्यवस्थित मांडणी ही कोणत्याही संशोधनाची ……… असते.

- पूर्वअट

३८. सामाजिक संशोधनात संशोधन समस्येची निश्चिती करताना ……… हे तंत्र अधिक अवलंबिले जाते. .

- निरीक्षण

३९. संशोधन समस्येची निश्चिती करताना समस्येचा ……… समजून घेणे ही महत्वाची पायरी आहे.

- उदय व स्वरूप

४०. संशोधन प्रक्रियेत संशोधनाचे उदिष्ट ……… करावे लागतात.

- निश्चित व स्पष्ट

४१. सामाजिक संशोधनाचा केंद्रबिंदू……… आहे.

- मनुष्य

४२. संखेच्या मोजमापावर आधारित संशोधन हे ……… संशोधन म्हणून ओळखले जाते.

- संक्यात्मक

४३. मानवी वर्तन, इच्छा, प्रेरणा, दृष्टीकोन, मते, विचार याविषयी केलेले संशोधन हे ……… संशोधन म्हणून ओळखले जाते.

- गुणात्मक

४४. मूल्य किंवा आदर्शावर आधारित संशोधन हे……… संशोधन म्हणून ओळखले जाते.

- आदर्शवादी

४५. …………… संशोधन हे वस्तुस्थिती व निरीक्षणावर अबलंबून असते.

- अनुभवजन्य

<u>MODULE: 2</u> DATA COLLECTION AND DATA ANALYSIS

१. माहिती (तथ्य) संकलनाच्या ………… पद्धती आहेत.

- दोन

२. प्राथमिक व ………. या तथ्य संकलनाच्या दोन पद्धती आहेत.

- द्वितीय

३. मॉडर्न लँग्वेज असोसिएशन ही एक ………. लेखनाची शैली आहे.

- संदर्भ

४. निरीक्षण, मुलाखत, प्रश्नावली व अनुसूची हे ………… तथ्य संकलनाची तंत्रे आहेत.

- प्राथमिक

५. निरीक्षणाचे ………. दोष असतात.

- दोन

६ . अनिरीक्षण व ………… हे निरीक्षणाचे दोष आहेत.

- दुर्निरीक्षण

७ . ………… हे डोळ्याद्वारे विचारपूर्वक केलेले अध्ययन आहे.

- निरीक्षण

८. घटनातील पारस्पारिक संबंध किंवा कार्यकारणभाव जाणून घेण्यासाठी घटनांचे केलेले यथार्थ अवलोकन म्हणजे………… होय.

- निरीक्षण

९. …………या तंत्रामध्ये मानवी इंद्रियांचा पूर्णपणे उपयोग केला जातो.

- निरीक्षण

१०. पी. व्ही. यंग यांच्या मतानुसार नियंत्रित निरीक्षण व ………… निरीक्षण हे निरीक्षणाचे दोन प्रकार आहेत.

- अनियंत्रित

११. पूर्वनियोजित प्रश्नाची मालिका म्हणजे………… होय.

- प्रश्नावली

१२. प्रश्नावलीचा आकार ………… असावा.

- आटोपशीर

१३. प्रश्नावलीतील प्रश्न ……….. असावेत.

- सुस्पष्ट

१४. ………… हे तंत्र केवळ सुशिक्षीतापुरते मर्यादित आहे.

- प्रश्नावली

१५. दूरवर विखुरलेल्या व्यक्ती व समूहाकडून माहिती जमा करण्यासाठी ………… या तंत्राचा उपयोग केला जातो.

- प्रश्नावली

१६. प्रश्नावलीत प्रश्नांची उत्तरे पर्याय म्हणून दिलेले असतात अशा प्रश्नावलीस ………… प्रश्नावली असे म्हणतात.

- बंदिस्त

१७. ………… म्हणजे प्रश्नांची तालिका किंवा संच होय.

- प्रश्नावली

१८. ………… प्रश्नावलीत प्रश्नांची पर्यायी उत्तरे दिलेली नसतात.

- मुक्त

१९. ………… प्रश्नावलीत प्रश्नांची संभाव्य उत्तरे चित्रांद्वारे दर्शविले जातात.

- चित्रमय

२०. ………… प्रश्नावलीमधील प्रश्नांची रचना संशोधन सुरु करण्यापूर्वीच केली जाते.

- संरचित

२१. ………… म्हणजे दोन किंवा अधिक व्यक्ती मधील संवाद किंवा मौखिक प्रतिसाद असतो.

- मुलाखत

२२. मुलाखत या तंत्रात मुलाखतकार व ………… महत्वाचे असतात.

- मुलाखतदार

२३. औपचारिक व …………मुलाखत असे मुलाखतीचे दोन प्रकार आहेत.

- अनौपचरिक

२४. औपचारिक मुलाखतीत …………. चा उपयोग केला जातो.

- अनुसूची

२५. ………….तंत्राद्वारे मानसिक गोष्टींचे मानसशास्त्रीय अध्ययन करणे शक्य असते.

- मुलाखत

२६. विशिष्ट उद्देशाने विशिष्ट सामाजिक परिस्थितीचे, समस्यांचे किंवा लोक समूहाचे वैज्ञानिक पद्धतीने केलेले विश्लेषण म्हणजे …………. होय.

- सर्वेक्षण

२७. सामाजिक प्रश्नांचे स्वरूप आणि समस्यांचा अभ्यास करण्यासाठी ………… हे तंत्र वापरले जाते.

- सर्वेक्षण

२८. ………… हा एका विस्तृत समूहाचा लघु प्रतिनिधी आहे.

- नमुना

२९. एका पूर्वनिर्धारित योजनेनुसार एकाकांच्या एका समूहातून एक निश्चित प्रतिशत निवडणे म्हणजे ………… होय.

- नमुना निवड

३०. 'शितावरून भाताची परीक्षा' करणे म्हणजे ……….. होय.

- नमुना निवड

३१. नमुना हा समग्राशी ……….. असावा.

- एकरूप

३२. नमुना ……….. असतो.

- प्रातिनिधिक

३३. ……….. पद्धतीमुळे संशोधनात वेळ, पैसा व श्रम यांची बचत होते.

- नमुना निवड

३४. संभाव्यता व ……… हे नमुना निवडीचे दोन प्रकार आहेत.

- असंभाव्यता

३५. लॉटरी व कोटा पद्धत हे ………नमुना निवडीचे प्रकार आहेत.

- संभाव्यता

३६. ग्रीड पद्धत हा………नमुना निवडीचा प्रकार आहेत.

- संभाव्यता

३७. ……… अध्ययन ही कोणत्यातरी सामाजिक एककाच्या जीवनाचे संशोधन व विवेचन करण्याची पद्धत आहे..

- व्यष्टी

३८. ……… अध्ययनात कोणत्याही एककाचे संपूर्ण अध्ययन केले जाते.

- व्यष्टी

३९. ……… तथ्य इतर व्यक्तींनी पूर्वीच गोळा केलेली व लिखित स्वरुपाची असतात.

- द्वितीय

४०. पुस्तके, दैनंदिनी, शासकीय अहवाल ही माहितीचे ……… स्त्रोत आहेत.

- द्वितीय

४१. ज्ञानाचा दस्तऐवज प्रस्तुत करणे हा संशोधन ……… उद्देश असतो.

- अहवाल

४२. अहवाल लेखन ही संशोधनाची ……… पायरी आहे.

- शेवटची

४३. नवीन संशोधनाच्या ……… निश्चितीसाठी संशोधन अहवालाचा उपयोग होतो.

- गृहीतक

४४. संशोधन अहवालामुळे संशोधन ……… याचे ज्ञान होते.

- पद्धती व तंत्र

४५. ……… ही सामाजिक शास्त्रातील संदर्भ नोंदीची महत्वपूर्ण शैली आहे.

- ए.पि.ए

४६. शिकागो ही संशोधन ……… लेखनाची शैली आहे.

- संदर्भ

४७. संशोधन अहवालाच्या शेवटी ……… दिली जाते.

- संदर्भसूची

४८. संशोधन कार्यांत वापरलेली संदर्भ साहित्याची यादी म्हणजे ……… होय.

- संदर्भसूची

□ □ □